

Český zápas

Týdeník Církve československé husitské

Ročník: 100

číslo: 42

18. října 2020

Cena: 8 Kč

O dialogu v církvi i mimo ni

Dne 29. září se v pražské budově ústředí církve konala dlouho avizovaná teologická konference na téma Komunikace ve společnosti a církvi, možnosti a úskalí. Setkání organizoval naukový odbor ústřední rady ČČSH a jeho pracovníci Mgr. Tomáš Novák a ThDr. Eva Vymětalová Hrabáková též hojně navštívenému setkání předsedali.

Poté, co na začátku organizátoři konference ozřejmili její předmět a poslání, zabýval se první přednášející, doc. Jiří Beneš, způsoby komunikace ve spisech Starého zákona. Svě vystoupení systematicky rozčlenil na první obecnou část o komunikaci uvnitř textu i komunikaci v osobních stycích. V druhé části pak dodal praktickou ilustraci tehdejšího sdělování informací. Třetí část byla věnována podnětům ze spisů, zejména z citací ze Starého zákona a jejich analýze na příkladech z knihy Sírachovec.

ThDr. Jiří Lukeš provedl ve své přednášce analýzu vybraných textů z Nového zákona, zejména listů apoštola Pavla, z hlediska obsahu komunikace včetně posouzení jejich forem i textů jednotlivých evangelistů. Neopomenul se vyjádřit k vedení tehdejších způsobů komunikace a střetům v různých kulturních dějinách v pozdějších dobách. Vzhledem k těmto poznatkům i různým interpretacím je nutno považovat biblický text za základ.

Se svými bohatými zkušenostmi v naší církvi a s jejím vedením se

bratr patriarcha ThDr. Tomáš Butta mohl pustit do rozsáhlého popisu vedení komunikace se všemi přednostmi i úskalími v nejnovější době internetového rozmachu. Vyzdvihl nutnost otevřeného dialogu a naslouchání, potřebu pečlivě vyhodnocovat informace, zodpovědně se rozhodovat a pečlivě se vyjadřovat. Vedení komunikace po teoretické i praktické stránce bylo předmětem vystoupení Mgr. Vladimíra Dvořáka, nezávislého kouče a facilitátora, jenž svůj výklad doplnil zkušenostmi z mnoha praktických oborů. O „teorii násilné komunikace“ informoval terapeut a lektor Jan Burian, PhD., jenž využil praktické poznatky z denního života.

Celodenní konference bohatě splnila svůj cíl ohlédnout se za dosavadní praxi a poučit se z nedostatků. Velkým přínosem bylo, že vhodným způsobem rozšířila znalosti s možnostmi uplatnění v živé církvi. Některé poznatky z výkladu a doporučení, zejména br. patriarchy, se mohou využívat i v jiných společenských, kulturních, sociálních a technických oborech. **Čestmír Holeček**

Překážky komunikace v církvi

Východiska a předpoklady pozitivně vedeného dialogu jsou svoboda, odpovědnost a tolerance. Dialog se nedaří a rozpadá se, když si jednotlivec či skupina nárokuje svobodu jen pro sebe a druhým není přiznána. Zdůrazňuje-li se zcela jednostranně svoboda projevu a kritiky a není-li zohledňována odpovědnost a tolerance, rozhovor nebuduje společenství církve, ale naopak jej narušuje. Církev není chráněna před tím, aby se i v ní nevykytovala neupřímnost a pokrytectví u těch, kteří se k ní hlásí. Tato neupřímnost a pokrytectví se projevuje v tom, že lidé si něco jiného myslí, a něco jiného naopak říkají (Ž 28,3). Hříchem je poznamenána celá lidská osobnost, a proto i lidská řeč nese v sobě tuto narušenost hříchem.

Slovo a řeč se mohou nepozorovaným způsobem stávat nástrojem manipulace. Při manipulativně zaměřené komunikaci se informace nejen sdělují, ale také záměrně nesdělují, skrývají a zamlčují. Manipulovaná osoba se mylně domnívá, že o svém jednání rozhoduje sama. Otázkou je, jak manipulaci čelit. Určitou obranou je, když si rozšíříme pohled na daný problém z více informačních zdrojů. Můžeme tak získat

tzv. „informační náskok“. Ale ani více informací ještě nemusí zaručit, že se budeme rozhodovat dobře. Při méně informacích se člověk může snadněji rozhodovat, ale při množství informací se rozhoduje hůře. Odborníci na základě informací předkládají někdy více řešení než jen jedno, které je zaručeně správné. Dokonce i třídění a uspořádání shromážděných informací skrývá v sobě určité riziko manipulace. Ti, kdo rozhodují na základě získaných informací a jejich vyhodnocení, by si měli být vědomi limitů svého rozhodování.

Ve společnosti, ale i v církvi, se můžeme setkávat s fámami a pomluvami. Podstatou fámy (pověsti) je významový posun původní informace, k němuž dochází v důsledku komunikačních šumů vznikajících při jejich přenosu. Protože fáma se rychle šíří (fama crescit eundo), je třeba při jejím vyvrácení jednat rychle. Pomluva je zkreslující informace o vlastnostech a chování určitého člověka. Cílem negativního zkreslení je poškodit druhého člověka, který je považován například za rivala, a omezit tak zkreslenou negativní zprávou jeho vliv a snížit ho tak v očích druhých.

Druhá vlna a druhá šance

Vracím se z nákupu na malém jihočeském městě. Stoupám do mírného kopečku, směrem ke kostelu. V podpaždí džus a toastový chléb, v kapse cigaretové papírky pro kamaráda, v ruce kostku másla a srolované noviny. Míjím dvojici dětí, jdou ze školy. Věnují mi náznak úsměvu: roztržitý muž v krizi středního věku, co si zapomněl vzít nákupní tašku, neboť hlavu má plnou bezcílne bloudících myšlenek.

Jenže něco se mění. Myšlenky nechávám plynout, ať se odvíjejí jako film, který nejsem povinen sledovat. Moji pozornost čím dál více přitahuje blankytně modré nebe bez jediného mráčku. Sluníčko svítí i hřeje. Ze stromů sice už opadává listí, ale v pruhu zeleně mezi chodníkem a silnicí dosud kvetou kytky. Možná sedmikrásky. Nevím, nevyznám se v nich. Ostatně na tom nesejde. Jsou to kytky, které jednoduše – jsou. A co může být důležitějšího? Obloha, slunce, tráva a květiny ve mně probouzejí radost z nenápadných půvabů babího léta.

Co musí dělat člověk, aby mu „radost nezmizela“, jak říkával básník Martin Jirous? Nemusí vůbec nic! Stačí, když se v tiché přítomnosti sedmikrásek přestane brát smrtelně vážně, vždyť kolem jeho bolístek se netočí svět, uvolní se a začne se radovat ze života, naplno ho prožívat jako zážrak a dar, ať už přináší cokoli. Kdo se účastní bohoslužeb v Církvi československé husitské, v této souvislosti si vybaví moudrá slova z Farského liturgie: „Pít z kalicha života sladké i trpké, příjemné i odporné.“

Po krátkém oddechu se vzedmula druhá vlna koronaviru. Zastihla nás nepřipravené, takže se není co divit, že pocítujeme strach, úzkost a podrážděnost. Život nám však zároveň nabízí druhou šanci ke ztišení, k odložení nesmyslných názorových střetů, k ponoření se do pramene a sestupu ke kořenům. Aby se naše vztahy uzdravily, a pokud chceme, aby se uzdravily,

je nutné přijímat život v celistvosti. Filosofka Jolanta Brach-Czaina píše o „pravé a levé straně existence“, neboli o svatém přijímání dobrého i zlého, co vstupuje do našeho příběhu a dožaduje se naší odpovědi.

Utrpení a nemoci jsou zlé, zvláště pokud nám berou lidskou důstojnost. Zlo zůstane zlem, ale odpověď na zlo může být dobrá! Teprve odpověď ukáže, co v nás vězí, čemu věříme, v co doufáme a co milujeme. Jak tedy odpovíme na výzvy, které se nám staví do cesty a brání nám pokračovat způsobem, jemuž jsme uvykli?

Dívám se na sedmikrásky i na stébla trávy a napětí, stres i únava posledních dnů pozvolna ustupují a rodí se radost. Odpověď je prostá, a právě proto skrytá. Odhaluje se teprve v krizi. Řecké slovo „krisis“ znamená „okamžik rozhodnutí“. Je to průlomový moment, kdy se přestaneme věnovat filmu ve své hlavě, necháme ho běžet na pozadí a zahledíme se jinam – na nebe, na slunce i hvězdy, na plamínek svíčky nebo na květinu, co odvážně roste z drolicího se asfaltu.

Ve světle toho, co uvidíme, se konečně svobodně rozhodneme: přijímám vše a za vše jsem vděčný, neboť všechno je součástí Cesty. Apoštol Pavel to poznal, a proto nám klade na srdce: „Stále se radujte. V modlitbách neustávejte. Za všech okolností děkujte“ (1. List Tesalonickým 5,18).

Lukáš Bujna

S čím se často setkáváme, je nářek či hořekování (lamentace) nad poměry v církvi. Negativismus a pesimismus je neslučitelný s evangeliem, které má být v církvi a skrze církev šířeno. Místo tohoto nářku a ruce svazujícího negativismu má dojít ke svědomité analýze situace a nechat na sebe i na druhé působit vizionářskou moc evangelia.

Rozhovory v církvi mají mít bratrský a přátelský charakter a většinou tomu tak je. Ale tam, kde se projednávají například některé záležitosti náboženské obce, diecéze či celku

církve, a účastníci jsou do toho svými zájmy vtaženi, může docházet i k ostřejší výměně názorů. Když nesouhlasíme s druhým člověkem v podstatných otázkách, vzniká osobní antagonismus. Někteří lidé konfliktní situace přímo vyhledávají a vytváří. Chtějí záměrně dialog rozvrátit, nechťěji „mluvit k věci“ nebo vnášejí do komunikace manipulativní témata, vytvářejí pseudodialog a komunikační šumy a tím konflikt ještě více podněcují a vyostřují. Je důležité, i když obtížné, udržet v rámci takové kon-

troverzní a konfrontační komunikační situace racionalitu a objektivní nadhled. Příčinou řady konfliktů v církvi z pohledu Bible a analýzy Božího slova je závist, nenávisť, jednostranná horlivost bez lásky, náboženské a etické povyšování se nad druhé, lest a pokrytectví. To vše patří k našemu hříchem poznamenanému starému lidství. Konflikty, které tím vznikají, mohou být překonány jen odpuštěním v Kristově lásce (Ef 4,20-32).

Tomáš Butta
(Z příspěvku na konferenci o komunikaci)

Opat a podnikatelé

Starý opat měl přednášku pro významné podnikatele. Mimo jiné jim řekl: „Svět žije v tak obrovském tlaku, že mám obavu, zda to přežije. Případá mi jako křišťálový lustr, který padá z výšky na mramorovou dlažbu. Ted' je otázka, zda to vydrží, anebo se rozletí na hromadu střepů. Nerozumím tomu shonu a tempu, které všechny kamsi žene. Lidé jako by nevěděli, že čím více tlačí na pilu, tím méně času mají a méně štěstí prožívají. Jejich úsilí se zcela míjí cílem.

Jste-li úzkostní a žijete ve strachu, zastavte se. Zastavte se a buďte chvíli v klidu. Napijte se ze studny modlitby, nadechněte se čistého vzduchu, pozdravte stromy i ptáky...

Určitě je to dávno, kdy jste si naposledy uvědomili, že na obloze v noci svítí něco jako hvězdy. Že měsíc, který je milencem naší Země, je tentýž jako v čase Mojžíše nebo Konfucia. Uvědomujete si to? Vnímáte, jak je to vzácné? Vy se můžete podívat na nádherný nebeský ornament, který tady byl v čase válečných tažení Alexandra Velikého nebo který svítil nad hlavou filozofa Sokrata, když diskutoval s Platonem. On se nezměnil, to jen lidské generace se od té doby na zemi několikrát vystřídaly. Co je však jeden lidský život v porovnání s nádechem a výdechem vesmíru?

Jste-li nešťastní a žijete ve strachu, utište se. Pošlete své duši pokoj. Upřete všechny své myšlenky na Boha a jeho věčné bytí, a všechno se spraví. Všechno bude najednou jiné, bude k vám promlouvat jakoby nově."

Podnikatelé nechápali, o čem jim ten chlápek povídá. Někteří se smáli, někteří si tukali na čelo. Jen v tom jednom z nich se cosi změnilo a našel to, co hledal: radost ze života, kterou do té doby neznal.

Juraj Jordán Dovala, Pozvání do ticha

„Život měříme příliš jednostranně; podle jeho délky a ne podle jeho velikosti. Myslíme víc na to, jak život prodloužit, než na to, jak ho opravdu naplnit. Mnoho lidí se bojí smrti, ale nedělají si nic z toho, že sami a mnoho jiných žijí jen položivotem, bez obsahu, bez lásky, bez radosti.“

„Slušný člověk pomáhá vždy tomu, kdo toho nejvíc potřebuje. To se nám vrátí. Vždyť přece stojí za něco, že máme ve světě pověst slušných lidí.“

„Je stejně potřebné přemýšlet o tom, jak užívat svůj volný čas, nejen o tom, jak dobývat bohatství.“

Tomáš Garrigue Masaryk

Z kazatelského plánu

20. neděle po svatém Duchu

K tobě volám a ty odpovíš mi, Bože, nakloň ucho, slyš, co říkám. Ochraňuj mě jako zřítelnicí oka, skryj mě ve stínu svých křídel.

(Žalm 17,6.8)

První čtení z Písma: Izajáš 45,1-6

Tužby pro dobu po Duchu svatém (VI)

2. Aby svou milostí naši mysl osvěcoval a našim srdcím svou pravdu vyjevoval, modleme se k Hospodinu.
3. Aby nám dal sílu vždy a všude pravdu hledat, v poznané pravdě stát a za ni bojovat, modleme se k Hospodinu.

Modlitba před čtením ze sv. Písem:

Panovníku Hospodine, ve svém Synu jsi zjevil svou slávu mezi národy. Ochraňuj svůj lid, rozptýlený po světě, aby vytrval ve víře a vyznání tvého jména! Osviť nás, Bože, svým svatým Duchem, ať slyšíme slova Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Druhé čtení z Písma: 1. Tesalonickým 1,1-10

Evangelium: Matouš 21,14-22

Verše k obětování: Žalm 119,47-48

Verše k požehnání (varianta I): Žalm 33,18-19

Verš k požehnání (varianta II): Matouš 22,22

Modlitba k požehnání:

Panovníku Hospodine, děkujeme ti, že nás občerstvuješ u svého stolu. Dej, abychom ti důstojně sloužili životem, v němž budeš mít zalíbení! Prosíme o to ve jménu Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Vhodné písně: 12, 13, 24, 94, 119, 166, 188, 291

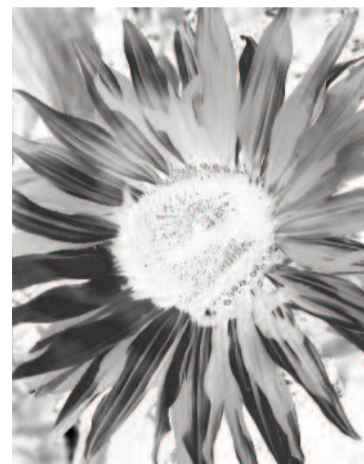
Povzbuzení ke všímavosti

Milí přátelé, kdyby se někdo rozhodl, že nás chce dobře poznat, nabízí se mu možnost sledovat prostou věc – čeho si v životě všímáme. Každý si něčeho všímáme více a něčeho méně. Každý si do určité míry všímáme sami sebe. Občas to přeženeme a skoro všechnu svou všímavost „nacpeme“ na zkoumání sebe samých, to potom spějeme k zálivu sobectví a lhostejnosti.

Pokud bychom hledali nějaký inspirující příklad nesobecké všímavosti, můžeme se zastavit u života Ježíše Krista. Jeho všímavost nasměrovaná k lidem byla nepřehlédnutelná. O co můžeme ve svých životech usilovat my sami? Předně si myslím, že si můžeme začít více všimnout své vlastní všímavosti. Co je pro nás důležité, toho si celkem automaticky všímáme. Pokud třeba zrovna řešíte, že potřebujete vyměnit pneumatiky u auta, přistihnete se pravděpodobně hned několikrát za den, jak obhlížíte zaparkovaná auta a jejich obutí. Kolem chodí davy lidí, kterým je to úplně jedno. Až pneumatiky vyměníte, automaticky svou všímavost přesměrujete jinam. Všímavost se mění a dá se rozvíjet. To je skvělá zpráva. Můžeme se v ní cvičit. Navíc začít je možné hned a bez přípravy.

Mám jeden nápad. Zkuste začít maličkostí. Všimněte si celý den rozkvetlých květín. Kdekoli, kdykoli se snažte být lovcem pohledů na květiny. Nejsou jen v květinářstvích. Jsou na okraji chodníků, na

parapetech, na mezích, na oblečení. Objevte květiny. Darujete sami sobě pěkný květinový den, ve kterém skoro určitě objevíte i na svých starých a běžných cestách nové a překvapující výhledy. Pocvičíte se ve všímavosti. Zjistíte, že díky ní jste objevitelé novinek tam, kde jste je dříve vůbec nečekali. Pokud to na vás přijde, klidně nějakou květinu opatřete a darujete, máte přeci květinový den. Večer si v klidu sedněte a se zavřenýma očima si vzpomeňte na všechna ta

květinová zákoutí svého dne. Je to moc příjemný film.

Tolik kurs pro začátečníky. Pokročit se dá kamkoli dál.

Krásným cílem všímavosti jsou ostatní lidé, ti, kteří s námi tvoří lidstvo. Místo soustředění se na vlastní problémy se můžeme aktivně rozhlížet, zda můžeme někomu kolem sebe pomoci. Chce to odvahy a taky trochu mluvení. Až někoho objevíte, můžete se zeptat, zda by vaši pomoc uvítal. Pokud nabídku přijme, dostanete dar, který si je možné jen odpracovat. Budete mít krásný pocit, že jste někomu zpříjemnili nebo usnadnili den. A nepomínejte, že lidstvo je všude. Vždyť Ježíš taky musel zvednout hlavu, aby viděl Zachea zašitého na stromě. Všimnout si lidí kolem a hledat možnost pomoci jim je návykové. Skoro bych si troufl tvrdit, že vám to vydrží déle než jeden den. Myslím, že tento druh všímavosti je jednou z přísad v receptu na Boží království.

Přeji vám radostnou práci s vlastní všímavostí.

Zdeněk Bohuslav

Nad Písmem

Zaplat' Pán Bůh

Mt 21,14-22

Když mi během dovolené zavolal bratr Ervín Kukuczka a požádal o kázání do Českého zápasu, celkem automaticky jsem souhlasil. Ale když jsem si pak otevřel Písmo a přečetl si určené texty pro tuto neděli, řekl jsem si: no potěš Pán Bůh.

Tento text, jehož trochu jinou verzi najdeme ještě u Marka, určitě nepatří k těm, na které my faráři kážeme rádi. Asi chápete, že tímto úvodem si chystám alibi pro případné vaše výtky, které vám vytahou při čtení dnešní homilie.

Zpočátku mne napadlo, jak jinak číst tento text např. středověký křesťan, který s prokletím a nějakým přecitlivělým vztahem k jednomu stromu asi neměl žádný větší problém, a jak jej čteme dnes v době EKO, BIO, ALTERNATIVO, ZELENO... my. Jak mohl ten, dle nás dobrý Pán Ježíš, tak tvrdě jednat vůči stromu, který mu nic neudělal a navíc, jak můžeme číst v paralelním textu u Marka, ani nebyl čas fiků?!

Fíkovník je strom, který plodí až třikrát do roka, tak se snad dalo očekávat, že nějaký klubající se či zapomenutý zaschlý fik by se snad dal najít. A ono nic. Daný fíkovník byl úplně jalový.

Chytří exegeté nám ale napoví, že toto Ježíšovo celkem iracionální jednání máme chápat symbolicky. Zaplat' Pán Bůh. Tedy je třeba si přečíst i ty verše okolo, kde vidíme Pána Ježíše opakovaně v chrámě při dost dramatických událostech. A pak už budeme lépe chápat, že

chudák fíkovník zde má symbolizovat chrámový kult, který už nenese ovoce, i když ti, kteří do něj přicházejí, je celkem logicky očekávají.

Není to zase nic tak nového, vždyť podobná prohlášení na neplodnou zbožnost najdeme u nejednoho starozákonního proroka. Za všechny si uvedme příklad z Mich 7,1: „Běda mně! Jsem jako paběrky letní sklizně, jako paběrky po vinobraní. Není tu hrozen k snědku ani raný fik, po němž toužím.“

Ještě mne zaujal jeden exegetický odkaz na Cyrila Jeruzalémského: Na počátku stvoření se Adam s Evou po hříchu zahalili do fíkových listů, a zde na konci svého veřejného působení Pán Ježíš činí zázrak právě s fíkovníkem. Když totiž proklel fíkovník, proklel jen listy, kterým Adam s Evou chtěli přikrýt svůj hřích, a tím zrušil jejich prokletí.

No, není úžasné, jak je ta naše lidská mysl bohatá a schopná přinášet myšlenky, které by třeba mne, prostého faráře, ani nenapadly?

U Marka vidí učenáři uschlý fíkovník až druhý den ráno, když jdou s Ježíšem opět do chrámu, ale zde u Matouše se tak děje ihned. Ale Ježíšova slova jako reakce na uschlý fíkovník na obou místech tatáž, Ježíš mluví o modlitbě a její síle, proti neplodnému kultu Ježíš

odkazuje k hluboké důvěrné modlitbě, která dokáže divy.

O takové modlitbě např. Jan Zlatoústý napsal: „Modlitba je silnou zbraní, nesmrtným pokladem, nevyčerpatelným bohatstvím. Modlitba je kořenem, pramenem a matkou nekonečných dober a má větší sílu než království. Nemluvíme však o průměrné modlitbě, modlitbě lenivé, ale o silné modlitbě, která je spojena se zkrroušenou duší a pozorným duchem. Taková modlitba vystupuje do nebe. Modlitba, jak víme, překonala sílu ohně, dravost lvů, utišila moře, uzdravila nemoci a ukončila mnohé zlo. Nemluvíme o modlitbě, kterou pronášejí jen naše ústa, ale o modlitbě, která vychází z nitra srdce.“ (De incomprehensibili Dei natura)

Možná vás napadá otázka, a co si z tohoto vyprávění mám odnést já? Třeba tu prostou skutečnost, že každý z nás má být stromem nesoucím ovoce, který není jen jalovým křovím, že se nemáme vymlouvat jen na sezónnost, ale jde o poznání, že náš Pán čeká, že ovoce ponese vždy.

A potom si snad také můžeme uvědomit jak lenivě a kolovrátkově se často modlíme, a také to, k jakému dobrodružství nás Ježíš zve, pokud by naše modlitby byly skutečně hluboké, důvěrné a pravdivé.

Daniel Majer

Pane Ježíši Kriste, Synu Boží, smiluj se nade mnou hříšným!

Komunikace z hlediska koučovacího přístupu

V současnosti je již obecně akceptována definice kouče jako experta na efektivitu komunikace. Koučování se uplatňuje všude, kde lidé potřebují něco změnit, rozvinout, posílit... Výsledkem jsou změny v chování a fungování člověka, neboť koučovací přístup vede k tomu, že lidé si sami řeší problémy, rozvíjejí své schopnosti, zbavují se potíží a získávají sílu kvalitněji pracovat a žít. Z hlediska formy komunikace spočívá koučovací rozhovor v kladení otevřených otázek, což vyvolává sled odpovědí, které postupně vedou myšlení koučovaného na cestu řešení jeho tématu.

Vědecké zázemí koučovacího přístupu

Tradiční vědecké dogma bylo založeno na víře, že vědecké popisy a výklady se přibližují struktuře „objektivní“ reality, o níž se předpokládá, že existuje jako taková, bez ohledu na pozorovatele. Člověk tak funguje obdobně jako stroj, ve kterém jsou uspořádány jednotlivé součástky. Od toho se vyvinul „objektivní“ model příčinného přístupu k řešení problémů: zjistí, kde je problém, popíše jej, odhalí souvislosti, najde možné příčiny, odstraňuje je. Můžeme to označit jako mechanické pojetí člověka (dovnitř vchází x a ven vychází x).

Moderní vědecké myšlení inspirované filosofií radikálního konstruktivismu a postmoderním obratem k jazyku nás přivedly k chápání lidí jako složitých systémů a uvědomění si mezi možnostmi lidského poznání. Toto nemechanické pojetí člověka (dovnitř vchází x a ven vychází y) přineslo zpochybnění objektivistického pojmu „skutečnost“. Objevilo vliv pozorovatele na to, co je pozorováno, neboť **pozorovatel se okamžitě pozorování stává součástí a spolutvůrcem systému.**

Objektivistický model „svět je takový, jaký je“ dovoluje pojímat svět jako cosi, co je dáno a člověku to přísluší objevovat a dobývat. **Konstruktivistický model** „vše řečené je řečené pozorovatelem“ **naopak předpokládá, že každá realita je výsledkem rozlišování, která učinil nějaký pozorovatel.** Konstruktivismus se zaměřuje na procesy rozlišování, které dovolují zpětně popsat jak stvořenou „realitu“, tak zvolenou perspektivu (úhel pohledu).

Ukazuje se, že veškeré tyto procesy se dějí v doméně jazyka. V jazyce můžeme porovnávat svá rozlišování, perspektivy, své „pozorovatele“, a tak si vytvářet „společný“ svět. Ten má pak pro nás podobu „objektivní reality“, ovšem jen do té doby, než si

vytvoříme jinou „objektivní realitu“. Fenomén jazyka se tak stal ústředním tématem filosofie 20. století. Nerozumíme a nepoznáváme žádný význam, pokud nekomunikujeme. V řeči spolu udržujeme významem naplněný mezilidský kontakt. Pozorující subjekt je součástí reality, kterou sám konstruuje – tedy vytváří v jazyce. Konstruktivismus o tom, co objektivisté nazývají objektivním poznáním, hovoří jako o konsensu, tj. takovém popisu reality, na kterém se můžeme shodnout s druhými. Takový konsensus není ani pravdivý ani nepravdivý, je prostě takový, jaký je a panuje o něm shoda.

Toto rozpoznání umožňuje chápat lidi jako autonomní bytosti, které ve vzájemných vztazích zůstávají pro sebe navzájem neprůhledné. Proto jim nelze ani úplně porozumět, ani je libovolně měnit či instruovat.

Poznání a komunikace mohou být považovány za navzájem provázané procesy. Poznatek je závislý na pozorovateli. Místo stále lepšího „pochopení“ jedinců a systémů vystupuje do popředí poznávající člověk (pozorovatel) se svým osobním pozadím (předchozími zkušenostmi, systémy víry, tabu atd.). Přitom konstruktivismus v tomto pojetí objektivismus přijímá jako nástroj, skrze který lze uchopovat svět. Jen se neomezuje jeho vírou, že to, co vnímáme, je objektivní a na nás nezávislé.

Konstruktivismus vysvětluje poznávání jako proces, kdy se „poznávající“ systém zabývá rozlišováním. Bez této schopnosti by nebylo možné přežít. Jsme odkázáni na vytváření konceptů, „map světa“, jež nám umožňují se v něm vyznat. Jestliže koncepty, vykonstruované za účelem orientace ve světě, zaměníme za skutečnost, má to vážné důsledky: Fakta a okolnosti jsou výsledky lidského uvažování a samy o sobě nevytvářejí problém ani nevynucují závěry. Problémy se vytvářejí a udržují

v oblasti jazyka, proto je to také oblast, kde musí být řešeny. Lidé potřebují pravidelně připomínat, co chtějí, takže pak buď své cíle změni, nebo je uspokojí. Když jsou lidé plni obav, zpomalují běh událostí tím, že jsou dezorientovaní. Ovšem je možné vyjasnit si situaci, přijmout strach a odložit přijetí nákladných nebo zbrklých činů. Pouhé vědomí, že člověk má právo říci ne, dovoluje pravě osvojení schopnosti říci ano a také to tak myslet.

Výsledkem tedy není popření existence „objektivní“ reality, ale konstatování, že k ní nemáme přístup. Existuje principiální omezení naší schopnosti poznávat svět, protože přístup k realitě okolo nás nemáme přes 100% objektivní nástroje (zrak, hmat a ostatní vjemy), ale jen přes pravděpodobnost. Z pohledu nových neurofyziologických výzkumů to, co přichází z vnějšku do mozku, je pouze kvantita – kmitočty, vlnění, kvalita – barvy, tóny vznikají v naší hlavě. To, co nazýváme vjemem, je z 80% produktem retikulární forma-

ce, hypothalamu – tedy mozku. Vědomosti reflektují spojení mezi organismem a okolím, které zaručuje organismu v daném prostředí životaschopnost.

Z biblického pohledu můžeme říci, že stvořitelem jediné skutečně objektivní reality je Bůh a o neúspěšném pokusu člověka být mu roven obrazně vypráví první kapitoly Bible. Jako Boží stvoření si tedy musíme vystačit s realitou, kterou můžeme symbolicky popsat jako „šnekovo oslzlé teritorium“. Toto šnekovo území je krychle v prostoru nesoucí stopy po jeho slizu, tedy místo, kde již byl. Vše za hranici této krychle je svět, kde dosud nebyl. Já coby šnek jsem tedy tvor mapující si své území, co je „oslzluté“, je mnou již zařazené a pojmenované. Průnik oslzlých míst je pak to, na čem jsme se shodli s ostatními tvory čili šneky. V praxi se k tomu stavíme tak, že je to něco, co je vytvořeno normativním postupem, většinou uznávané, a tudíž považované za „normální“.

To, co vnímáme, zpracováváme uvnitř svého „uzavřeného systému“. V případě člověka se to děje v mozku, tedy děje se to v nás. To, co víme, jsou jen naše vlastní vysvětlení toho, jak to je. Interakci

Psali jsme před sto lety

Dne 2. října zavítal k nám do Neveklova kněz br. Dlouhý-Pokorný a uvítán na náměstí dvěma družičkami, z nichž jedna mu podala nádhernou kyticí se slovanskou trikolorou, sloužil zpívanou mši sv. ku počtě kostnického mučedníka našeho na náměstí, když byl před mši sv. a mezi mši sv. pronesl důtklivé promluvy o potřebě křesťanského života nás všech, má-li republika naše drahá se udržeti a vzkvétati. Krásně se nesla naším náměstím píseň Husova a husitská: Kdož jste boží bojovníci... Po mši sv., ježto začalo drobně pršet, konána byla v sále naší radnice přednáška, na níž v nabitém sále dvě hodiny za napjaté pozornosti a souhlasu mluvil br. Dlouhý-Pokorný o absolutistické činnosti Říma. Po doslovu br. Mrhy a br. Zamrazila, horlivých stoupenců obrodného hnutí československé církve, byla zdařilá schůze skončena. Odpoledne konala se důvěrná schůze činovníků církve československé v Neveklově, při níž s radostí bylo vzato na vědomí, že náboženské vyučování povedou bři učitel Šafař a akad. malíř Zamrazil, dokud zde řádná duchovní správa církve československé nebude zavedena. **Český zápas č. 38, 8. 10. 1920, s. 5**

jednotlivce s okolím vzniká význam ovlivněný prostředím, zkušeností, asociací... tedy náš konstrukt. A jako jednotlivé uzavřené systémy vstupujeme my lidé do vzájemné interakce, což děláme přes jazykové popisy našich konstruktů. Tak můžeme definovat jakoukoliv mezilidskou komunikaci. Dozvědět se něco o světě druhých mohu jen tak, že se jich zeptám. V jednom filmovém dialogu z Města andělů se představitel hlavního hrdiny Nicolas Cage ptá: „Jak chutná hruška? Odpovědí je mu mlčení, a tak se ptá dál: „Ty nevíš?“ Pak přichází odpověď v otázce: „Já vím, jak chutná mně, ale jak chutná tobě?“

Konstruování

Svět tak, jak ho vnímáme, je naším vynálezem. Podle Ernesta von Glasersfelda neodhalujeme venkovní svět, ale vynalzáme ho. My sami jsme konstruktéry skutečnosti. Ve vztazích k druhým se pohybuje v rámci konstruktů své mozkové činnosti (20 % vjemů přichází do mozku zvnějšku skrze smysly, zbylých 80 % se k tomu přidává uvnitř mozku). Máme o nich své představy, obrazy, „mapy“ a podle toho je hodnotíme, spolupracujeme s nimi, vážíme si jich, respektujeme je a to ovlivňuje kvalitu vztahů, které k nim máme. Tyto mapy jsou ale projekcí toho, co se ztuhlilo v našem myšlení, a nemají žádnou souvislost s tím reálným, druhým člověkem, který stojí před námi. V komunikaci ale dochází k tomu, že se navzájem vidíme přes své zkonstruované „mapy“, takže jsou-li negativní, vše nám potvrzuje tento předpoklad a naopak. Přitom můj obraz o druhém mohu měnit a umožnit mu, aby se mi jevil takový, jak si přeje, abych ho viděl (svoboda, milost). Tím mu dávám prostor k sebeprosazení, aniž by o něj musel bojovat. V tu chvíli můžeme uvolněně budovat vztah.

Sebe utváření

Člověk dělá v každém okamžiku svého bytí maximum toho, čeho je v dané chvíli schopen. To nejlepší, co v dané chvíli dokáže na základě svého vzdělání, morálních hodnot, osobních cílů atd. Naši bližní, kteří nám způsobují v životě problémy, paradoxně v tu chvíli dělají své maximum. Jediná osoba, na kterou mám 100% vliv, jsem jen já sám.

Součástí živých systémů jsou zároveň vzájemně propojeny tak, aby vytvářely jedinou celistvou strukturu. V tradičním myšlení příčina působí následek: A působí na B. Např. v manželské hádce to vede k očekávání: až se ona (A) omluví, tak jí to já (B) odpustím. Bohužel to nejčastěji vede do slepé uličky a vznikají bezvýchodné situace. Moderní věda ale opakovaně ukázala, že každá příčina má v sobě i následek a ve skutečnosti vytváří sérii lineárních kauzalit: A působí na B, B na C, C na D atd. až to nakonec ovlivní A (cirkulární kauzalita). Jedná se tedy o síť vzájemně prostoupených ovlivňování. V případě naší manželské hádky, když platí výše zmíněné, že přímý vliv mám pouze na sebe, to vede k následujícímu: namísto čekání, až se manželka (A) omluví, si jde manžel (B) popovídat s kamarády (C), mezitím se manželka vypraví na nákup (D), cestou domů zklidněný manžel koupí kyticí (E) a když ho ona čeká doma s jeho oblíbenou večeří (F), skončí hádka usmířením. Kterýmkoliv směrem aktivně začneme působit, tam máme vliv a posouváme věci dál. Je úplně jedno, kde to bude, ale důležité je někde začít. Nečinnost, vyčkávání a opatrnost jsou jediným důvodem, proč se nám nedaří měnit sebe a svět okolo nás.

Jazykování

Svůj lidský život žijeme v jazyce. Jazykování je způsobem existence v jazyce, tím, co nás činí lidmi. Jazyk je způsob, jak být spolu v kolektivu. Před jazykem neexistují žádné objekty. To znamená, že objekty vznikají až s jazykem. Vidíme-li kočku chytající myš, tak „kočka“ nechytá „myš“. „Kočka“ nemůže existovat, dokud nevznikne jazyk pro kočku (samotné slovo). Výskyt takových jevů, jako je sdílená slovní zásoba, význam slov, společná pravidla, je možný jen proto, že jsme se na nich jako kolektiv dorozuměli. Rozumět si neznamená nic více a nic méně než nevidět žádných přímých rozporů mezi tím, co říkáme, a tím, co slyšíme říkat jině.

Praktické využití

Myšlenkové inspirace moderní vědy ve druhé polovině 20. století ovlivnily psychoterapeutickou praxi a daly vzniknout jejímu zaměření na řešení. Přetavené do praktických komuni-

Dokončení na str. 4

O té chřípce

Tak už se dostala i k nám, sice s jistým zpožděním a zatím jen poskrovnou; ale ani v ohledu chřípky jsme tedy nezůstali za Evropou. Nuže, je tudíž na místě udělit nemocným, zdravým a zejména těm, kdo se chřípky bojí, několik ne sice odborných, ale dobře míněných rad:

1. Jakmile poznáte, že vám je tak nějak divně, a jakmile na sobě zjistíte horečku, zůstaňte doma a vlezte do postele, ale hlavně nechoďte mezi lidi a nedýchejte jim pod nos, hekajíce a bĕdujíce, že máte chřípku. Každý, kdo si svým bližním nařká, že má chřípku, zaslouží jednu do zad, ne proto, že je vůbec protiva, ale proto, že chřípku nebo rýmu roznáší.
2. Když už marodíte, vezměte si dobrou knížku a čtěte, abyste aspoň nestonali nadarmo.
3. Posléze neříkejte každé rýmě, kašli, angíně, katarům, bolení hlavy a jiným svízelmům, že je to chřípka. Zbytečně jí tím děláte reklamu a ztěžujete život všem hypochondrům, kteří náhodou ještě kašel nebo rýmu nemají a bojí se skoro dýchat, aby nevdechli nějakého toho Pfeifferova bacila nebo jaký neřád. Čím méně se bude o chřípce povídat, tím dřív přejde - už z nedostatku veřejného zájmu.

Karel Čapek, Lidové noviny 29. 1. 1931

Komunikace z hlediska koučovacího přístupu

Dokončení ze str. 1
kačních nástrojů se posléze utábořily ve světě koučovacího přístupu. **Nejužitečnější formují komunikaci mezi koučem a koučovaným:**

• Práce s kontexty a pohyb v komplexitě

V komunikaci je kontext nositelem významu. Kouč pomáhá koučovanému pojmenovávat, co vše může souviset s jeho tématem:

• Práce s ne-problémem

Problém je neužitečná konstrukce, která nám neumožňuje užitečné jednání. Ze zkušenosti víme, že čím více se hrabeme v něčem zapáchajícím, tím víc to zapáchá. Popisovat problém znamená upírat na něj pozornost a tím ho udržovat a posilovat. Stejná skutečnost, ale vnímaná z jiného úhlu pohledu, se nazývá „ne-problém“. Soustředit se na ne-problém pomáhá směřovat pozornost na zdroje k řešení a ty tak rozšiřovat; rozvíjí to kreativitu, přináší pozitivní energii a sílu ke změně.

V koučování nemluvíme o tom, jak přestaneme dělat to, co je problém, ale o tom, co začneme dělat jinak. Něco skončit je totiž těžší než něco začít. Rozvíjením řešení problém zaniká, rozpouští se. Děje se to popisováním rozdílů proti dnešku,

jak se budeme chovat a myslet, když už problém nebude existovat.

• Práce s afirmací neboli jazykování v praxi

Každý z nás je neustále zapojen do jakési vnitřní konverzace, která nám umožňuje interpretovat různé situace a stavy. Pokud tato myšlenková mluva adekvátně odráží skutečnost, je vše v pořádku. V opačném případě jsou naše emoce nevyrovnané a vzniká riziko. Platí, že jak se na sebe dívám, tak se to realizuje. Jak o věcech přemýšlím a mluvím, tak se dějí (funguje princip přitažlivosti). Jedním ze způsobů, jak tedy lze uspořádat své myšlenky a proměnit je v činy, je utvrzení toho, co si myslím. A tím vědomé ovlivnění, co se bude dít. Pokud si vaše mysl vytvoří obraz úspěchu, vaše nervová soustava a vlastně celé tělo se bude chovat tak, jako by šlo o skutečnost.

• Práce se sebereflexí

Sebereflexí se myslí přemýšlení nad sebou samým. Jedná se o duševní trénink, kdy se nejprve naučíme reflektovat zpětně své chování bez ohledu, jaký z něj máme pocit. Potom začneme paralelně něco dělat i o tom přemýšlet. Výsledkem je schopnost prakticky při každé

činnosti automaticky průběžně reflektovat, co a proč děláme a jak o tom přemýšlíme.

• Práce s reflexí

Koučovací přístup využívá reflexe k podtržení něčeho posouvajícího, co se událo v komunikaci. Jde o vytažení toho podstatného, ocenitelného či podporujícího. Reflektování jednotlivce probíhá jako:

A, zpětné ohlížení se za tím, co bylo řečeno.

B, ocenění nebo neutrální podtržení něčeho podstatného.

Např. „Všiml jsem si...“ „Zaujalo mě...“ „To, jak na to jdeš, na mě působí důvěryhodně...“ „Chtěl bych vypíchnout jako podtržení zvýrazňovačem, co mne napadá, když to slyším, a co by mohlo být zajímavé i pro vás...“

Závěry

Typické znaky člověka komunikujícího na základě koučovacího přístupu můžeme shrnout takto:

- Je mu jasné, že neexistuje přímý přístup k objektivní skutečnosti.
- Chápe, že neexistuje objektivní skutečnost na nás nezávislá.
- Chápe poznatek jako závislý na pozorovateli.
- Umí přemýšlet o tom, jak pře-

myslí o tom, co dělá.

- Umí zacházet s komplexitou bez jejího redukování.

- Ví, že pohled na to, co dělá někdo jiný, je jen jeho interpretace.

- Ví, že lidem nelze úplně rozumět ani je nelze libovolně měnit.

- Vychází z toho, že z hlediska chápání se znamená komunikace jen více či méně užitečná nedorozumění.

- Respektuje, že řešení problému nemá nic společného s problémem,

leží mimo něj.

- Uvědomuje si, že konverzace o problému problémový systém jen konzervuje.

- Připouští, že existuje mnoho řešení určitého problému, situace.

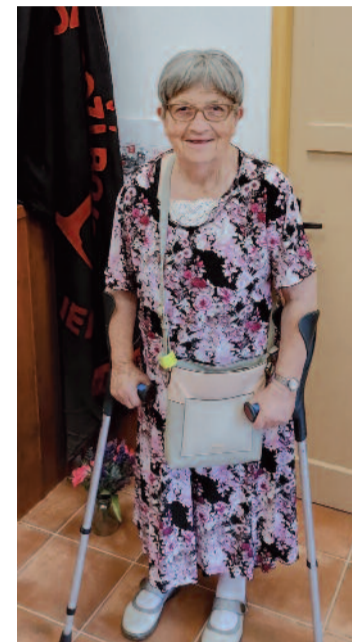
- Je mu jasné, že neexistuje kritérium pravdy, ale jen kritérium užitečnosti.

Vladimír Josef Dvořák
(Z příspěvku na konferenci o komunikaci)

Zesnulé sestře Jarušce Bláhové

Sestra Jaruška Bláhová zemřela v ranních hodinách dne 29. září v požehnaném věku 86 let. Mimo skutečnost, že je a byla kmotra bratra Miroslava Vrány, aktivního člena a iniciátora mnohých aktivit, jehož uvedla do naší církve, byla především příkladnou dlouholetou členkou náboženské obce v Rakovníku, kde se prezentovala jak činy, tak i vírou. Byla rovněž členkou rady starších a ve funkci finančního zpravodaje se dlouhodobě starala o rozvoj NO v Rakovníku. Mezi další aktivity které vykonávala i ve velmi pokročilém věku byla péče o hroby bývalých farářů CČSH a významných rodáků regionu Rakovnícka.

V civilním životě působila v AČR a jako přisedící u okresního soudu v Rakovníku. Byla velmi aktivní v komunikaci s městem Rakovník a to zejména s odborem kultury a vedením města hlavně ve vztahu s NO CČSH. Bohužel Bůh jí děti nedal a tak svou lásku věnovala ostatním. Vzpomeňme na ni s láskou. Čest její památce.

členové NO CČSH Rakovník

PRO DĚTI A MLÁDEŽ

Prokletí fíkovníku

Najdete pět rozdílů mezi obrázky?

(Řešení z č. 40: Krutí vinaři.)

Jana Krajčířiková

Kněžské svěcení Kristýny Ptáčkové

S radostí oznamujeme, že se v pondělí 28. září 2020 uskutečnilo v Roztokách u Prahy kněžské svěcení Mgr. Kristýny Ptáčkové.

Na milé pozvání jsme se této slavnostní akce v den výročí knížete Václava rádi zúčastnili, protože kněžské svěcení se týkalo Mgr. Kristýny Ptáčkové, roz. Mlýnkové, k jejíž rodině nás poutají vřelé vztahy.

Sestře Kristýnce přejeme v jejím novém působišti, kterým je náboženská obec Roztoky u Prahy, mnoho štěstí a úspěchů s Boží pomocí.

Čestmír a Milada Holečkovi

Radostné oznámení

Naši milí přátelé, dovolujeme si vám oznámit, že dne 27. září 2020 nám byla obnovena po 45 letech společného žití svátost manželství. Děkujeme Bohu a vám všem, kteří jste stáli při našich nemocech a problémech a zároveň nám dodávali síly do dalšího života.

S přáním požehnaných dní upřímně děkují
Marie Michaela a Jan Hájkovi
NO Karlovy Vary

Z ekumeny

Dvě ekumenické události byly z důvodu pandemie koronaviru odloženy

PŘEDBĚŽNÉ EVROPSKÉ REGIONÁLNÍ SHROMÁŽDĚNÍ K 11. SHROMÁŽDĚNÍ SVĚTOVÉ RADY CÍRKVÍ [ODLOŽENO]

Předběžné evropské regionální shromáždění Konference evropských církví, které se bude konat před 11. shromážděním Světové rady církví, se nyní odkládá vzhledem k nejistotám spojeným s pandemií COVID-19. Nové informace budou oznámeny v pravý čas.

Tato událost se původně měla konat od 18. do 20. února 2021 ve Varšavě. Akci pořádá Regionální ekumenická organizace (REO) Konference evropských církví ve spolupráci se Světovou radou církví a Ekumenickou radou církví Polska.

Shromáždění SRC, které se mělo původně konat 8. až 16. září 2021 v německém Karlsruhe s tématem „Kristova láska přibližuje svět k usmíření a jednotě“, je nyní odloženo až na rok 2022.

Předběžné evropské regionální shromáždění umožní evropským účastníkům Shromáždění SRC, aby se aktivně zapojili do života a dění kolem Shromáždění. Účastníci si zvýší povědomí o zásadních evropských tématech, která podporují práci církví v různých oblastech, a budou přemýšlet nad globálními problémy, které budou vzneseny během Shromáždění SRC.

PRACOVÍŠTĚ A DUŠEVNÍ POHODA DIGITALIZOVANÝCH SPOLEČNOSTÍ [ODLOŽENO]

Konference na téma „Pracoviště a duševní pohoda digitalizovaných společností“ organizovaná sítí Církevní akce v oblasti práce a života (CALL) se vzhledem k nejistotám spojeným s pandemií COVID-19 odkládá. Brzy budou oznámeny nové informace.

CALL je celoevropská síť, která se snaží řešit zaměstnanost a související ekonomické a sociální otázky. Činí tak z perspektivy křesťanské teologie a křesťanského způsobu života. V debatách o evropských ekonomických a sociálních politikách usiluje o prosazení křesťanského pohledu.

Dle www.ceceurope.org

